No. 94. Ao. 1849.

Zaturdag, 4 Augustus.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements-Secretarie.

PARAMARIBO, *den* 1 *Augustus* 1849.

Namens Zijne Excellentie den Gouverneur wordt hiermede bekend gemaakt, dat de zetting van het *BROOD*, over deze maand is bepaald als volgt:

Dat een BROOD van *acht* Centen, zal moeten wegen *negen* oncen.

En dat van *vier* Centen, *vier* Oncen en een Lood.

Wordende alzoo al de Broodbakkers gelast, zich daarnaar te gedragen.

De Gouvernements-Secretaris,
J. Æ. LISMAN.

De *Koloniale Ontvanger en Betaalmeester* herinnert bij deze, aan de voldoening der QUOTA VAN SUIKER-PLANTAADJEN en HOUTGRONDEN, vóór het einde dezer maand.

Paramaribo, den 3 *Augustus* 1849.
HELB.

[14615] De Exploicteur bij het Geregtshof te *Suriname*, zal over een jaar en *zes* weken, dag en datum nader te bepalen, publiek bij Executie verkoopen:

Den Houtgrond *Osembo*, cum annexis, gelegen aan de *Para Kreek* tusschen de Houtgronden *Onoribo* en *Onverwacht*, aankomende den Boedel wijlen F. BEUDEKER of deszelfs erfgenamen, op den 28 Julij 1849 onder Sequestratie gebragt.

Paramaribo, den 8 *Augustus* 1849.
A. DE RANDAMIE.

Heden morgen om negen uur,

OPENING der inschrijvings-billetten op de geannonceerde:

10 of zooveel meer voorradige Vaten SUIKER,

van Plantaadje *Livorno* ⅜ aandeel Boedel G. C. DE L'ISLE, ten overstaan van den Heer Gecommitteerde uit den Hove tot de Zaken van Curatele en Sequestratie.

Paramaribo, den 4 *Augustus* 1849.
(14592)

Nederlandsche Vrijhavens en Britsche Handelsnijd in Indie.

Geene bevreemding wekt het, wanneer de Singapoorsche bladen, den eenen dag aan het Nederlandsch Indische Bewind dit ten laste leggen en den volgenden dag aan het tegenovergestelde tot grond van beschuldiging doen strekken. Zoo immers hebben zij, op hetzelfde oogenblik dat de Nederlandsche kruisers, Britsche onderdanen, door de zeeroovers in Straat Malakka van hunnen veldarbeid weggesleurd, weder uit hunne kluisters bevrijdden, en naar Singapore hadden opgezonden, met schaamteloos gelaat beweerd, dat de Nederlanders te krachteloos waren, om de zeerooverij in den Aziatischen Archipel tegen te gaan, en toen eene, welligt te geringe, Nederlandsche scheepsmagt, den Sultan der Soeloe-eilanden, als het hoofd der Soeloesche en Balagninische zeeroovers algemeen bekend, eene ernstige les had gegeven, toen hebben zij ach! en wee! over het Nederlandsch Indische Bewind geroepen, dewijl het den schuldeloozen en niets kwaads vermoedenden Sultan van Soeloe, uit heerschzucht was gaan beoorlogen. Men ziet het, de *Straits Times* drukt de voetstappen van de *Singapore Chronicle*, en de *Singapore Free Press* blijft aan haar oude taktiek, het onophoudelijk belasteren der Hollanders, onwrikbaar getrouw, en bekreunt zich om de waarheid thans evenmin als vroeger.

Dat de Londensche dagbladen, zoo als het Fransche spreekwoord zegt, *soufflent le chaud et le froid*, zijn wij minder gewoon. Daar treedt echter thans de *Daily News* op, met aantijgingen tegen het Nederlandsch gouvernement en met raadgevingen aan het Britsch bewind, welke aan de eene zijde den stempel van kwade trouw op het voorhoofd dragen, en niets minder dan het gewelddadig verscheuren der tractaten op het oog hebben. Dat artikel geeft het Engelsche gouvernement den raad, een of ander eiland ten zuiden of oosten van Makasser in bezit te nemen, om er eene handelshaven van te maken, ten einde de Nederlandsche vrijhavens Makasser en Menado te overschaduwen. Maar, wordt er bijgevoegd, men meent te weten, dat het Britsch gouvernement met het Portugeesch in onderhandeling is getreden, om het Portugeesch gedeelte van het eiland Timor te koopen, opdat aldaar eene bewaarplaats gemaakt worde van steenkolen voor de stoombooten tusschen Singapore en Sidney. Mogt dit plaats hebben, welnu, zegt de *Daily News*, dan ook was dat doel bereikt; Makasser en Menado zouden geene kans hebben, om tot bloei te geraken.— Onderzoeken wij die zaak eens onpartijdig.

Zoo lang het Nederlandsch Gouvernement, ook ten nadeele van den handel zijner eigene ingezetenen, aarzelde om eenige haven van Celebes open te stellen, zoo lang sloegen de Singapoorsche bladen een hoogen toon aan over de middeleeuwsche staatkunde en de miskenning van tractaten, zoowel als van de beginselen van menschelijkheid, waaraan men zich dezerzijds schuldig maakte. Eindelijk werd bepaald, dat met 1e. Janij 1847 Makasser eene vrijhaven zou wezen. Destijds reeds verklaarden wij, dat de opening dier haven leiden moest tot vermindering van de handelsbeweging te Batavia en te Singapore, dat nogtans de handel zelf daardoor zich meer en meer zoude uitbreiden. Was het waarheid, hetgeen van de zijde der Singapoorsche kooplieden werd verzekerd, dat de meeste Boeginesche en Wadjiresche handelsvaartuigen te Singapore hunne goederen kwamen afzetten en hunne inkoopen doen, dan zouden, ten gevolge der opening van de haven van Makasser, de meeste praauwen de min gevaarlijke en min verwijderde reis daarheen doen, en Singapore een veel geringer getal inlandsche vaartuigen zien verschijnen. De uitkomst heeft zich niet wachten; want had het getal praauwen, dat in 1846 de haven van Makasser bezocht, naauwelijks 300 bedragen, het eerste jaar, dat die haven tot vrijhaven was geworden, bedroeg dat getal bereids meer dan 4500. Dit vervulde den Singaporeschen handelstand met wrevel, en bitterder en hatelijker werden de uitvallen tegen de Nederlanders. Men ging zelfs zoo ver van te beweren en vol te houden, dat, dewijl de haven van Makassar tot vrijhaven was verklaard, het geheele eiland Celebes voor de Engelsche schepen moest openstaan. Zoo slaat de kwaadaardigheid zelfs over tot het voor den dag brengen van onzin. Ook eischte men, tegen alle gezond verstand in, dat de Britsche scheepvaart in de Nederlandsche Bezittingen voorregten zoude genieten, *en grooter dan aan de Nederlandsche schepen aldaar is toegekend, en grooter dan aan de Britsche schepen in de Britsche kolonien wordt verleend.*

Ten laatste werden ook, wij gelooven ten gevolge van het geschreeuw der Engelschen, de havens van Menado en Kema, aan de uiterste noord-oostpunt van Celebes, aan te vangen met den 1sten Januarij 1849, voor alle handelsschepen en voor alle natien geopend.

Waren de klagten uit zuivere zucht voor vrijdom van handel voortgevloeid, dan zouden de Singapoorsche en Londensche bladen, geen einde hebben gevonden aan de loftuitingen, welke zij het Nederlandsch gouvernement hadden toegezwaaid. Daar hunne klagten sedert dien tijd nog heviger zijn geworden en hunne beschuldigingen nog vinniger, zoo is het blijkbaar, dat vrijzinnigheid van handelsstelsel de beweegreden hunner klagten niet is geweest. Zij verlangen naar begunstigingen van den Engelschen handel, niet van den algemeenen handel.

Nog was Menado, want eigenlijk is Menado en Kema één, met der daad voor alle vlaggen niet geopend, of het heette in de Singapoorsche bladen, dat die haven tot vrijhaven was verklaard, ten einde daardoor het opkomen van Laboang als handelshaven tegen te gaan. Dwazer dan soodanig voorgeven kon er wel niet uitgedacht worden; dewijl het Engelsche gouvernement, Laboan, zelfs voor den Engelschen handel, heeft gesloten. Door het octrooijeren der Indische Archipel-Compagnie heeft het *liberale* Britsche Gouvernement, den vrijen handel op Laboan onmogelijk gemaakt, en den handel van dat eiland en de naburige kusten, *pieds et poings liés*, om nog een Fransch spreekwoord te gebruiken, aan Brooke en zijne vrienden overgeleverd. Uit naijver jegens den handel van Laboan behoefde waarlijk Menado niet tot vrijhaven te worden gemaakt. Ziedaar de geschiedenis der vrijhavens Makasser en Menado. De minister, door wien die havens voor den handel zijn geopend heeft het ongetwijfeld meer gedaan, om den aandrang van den Engelschen, dan van den Nederlandschen handelstand te believen.

Doch evenzeer als men te voren op den middeleeuwschen monopolie-geest van het Nederlandsch gouvernement heeft gesmaald, evenzeer en meer nog vaart men thans uit tegen den Nederlandschen naijver en handelsnijd. Wij zien het: hoe men het moge aanleggen, de Engelschen schreeuwen even hard tegen hetgeen zij verkregen hebben, als voor hetgeen zij verlangen.

De eenige weg voor Nederland is derhalve, rustig zijnen weg te gaan, wezentlijken vooruitgang te beoogen, beschaving en Christendom te bevorderen, en de belangen van zijnen eigen handelstand niet aan het geschreeuw van vreemde handelsnijd en eigenbaat op te offeren.

In de omstandigheden, waarin wij verkeeren, is dat echter niet genoeg. Aan het inbreukmaken op gesloten tractaten moeten wij ons nimmer schuldig maken; maar evenmin moeten wij van de zijde van andere mogendheden zoodanige inbreuk dulden of althans, wanneer ons niets anders mogt overschieten, daartegen krachtig en opentlijk protesteren. Wij moeten niet wachten of vertragen, om het naderhand met het zoo rampzalige, en alle onregt wettigende gezegde: *c'est un fait accompli*, te bemantelen.

Het charter van de Indische Archipel-compagnie is in lijnregten strijd met het tractaat van 17 Maart 1824, dewijl de handel op het eiland Laboan geheel in handen is dier maatschappij. Van de zijde van Nederlandsche onderdanen is er derhalve *geen handel mogelijk*, het geen eene regtstreeksche verkrachting daarstelt van geest en letter van het tractaat. Moet dat charter, in weerwil van het tractaat, blijven bestaan, dan is het Nederlandsche gouvernement in zijn regt, wanneer het met de Handelmaatschappij een contract sluit of aan ~~hetzelve een octrooi verleent, om met uitslui~~ting van alle andere handelaars, te handelen, te planten, te produceren of te verkrijgen, langs de geheele oost-kust van Sumatra. De zaak staat volkomen gelijk.

Evenzeer is het verdrag op 27 Mei 1847, door Brooke, namens Groot-Brittannie, met den Sultan van Braunie gesloten, strijdig met art. 3 van het tractaat van 1824. Welke reclames zijn deswege bij het gouvernement van Groot-Brittannie ingediend, en zijn zij met klemmende redenen aangedrongen? Vermag Engeland dat tractaat ten eenen male met voeten te treden? Immers is door ons meermalen betoogd, dat de ruiling van grondgebied, door dat tractaat bepaald, strekken moest om voortaan, ten einde alle botsingen te vermijden, gemeenschappelijk landbezit voor te komen. En nu bepaalt art. 10 van het verdrag, met den Sultan van Braunie gesloten, een afstand van grondgebied, terwijl het 3 art. aan Britsche onderdanen, hier de Indische Archipel-Compagnie, vergunt om in Braunie alle soorten van eigendommen te mogen koopen en in bezit te houden.

Meer opentlijk, meer regtstreeksche verkrachting van het tractaat van den 17den Maart 1821 kan er niet plaats hebben dan door het verdrag, met den Sultan van Braunie gesloten op den 27sten Mei 1847 en door het charter aan de Indische Archipel-Compagnie verleend, op 17 Julij 1847. Moet dan het tractaat tusschen Groot-Brittannie en Nederland beschouwd worden, als niet meer bestaande? Te dwaas althans zoude het zijn te willen beweren, dat wel het Nederlandsch gouvernement de verpligtingen, bij dat tractaat op zich genomen, getrouwelijk zou hebben na te leven; dat echter het Engelsch gouvernement met zijne verpligtingen den spot zoude mogen drijven.

Hoe dwaas ook, toch schijnt het als of van de Engelsche zijde zoodanig beweren wordt vooruitgezet en vastgehouden. In het bij den aanvang bedoelde artikel van de *Daily News* wordt aan het Britsch Gouvernement den raad gegeven zich in het bezit te stellen van een of ander eiland ten zuiden of ten oosten van Makasser. Nogtans zijn de regten van Nederland op die eilanden onbetwistbaar en uit het geheel van het tractaat boven allen twijfel verheven. Bovendien behooren de eilanden, waarop de *Daily News* het oog kan hebben, tot de Molukken, en wel ingevolge de explicatieve nota van de Britsche gemagtigden ter vredehandeling, welke bij het tractaat is gevoegd. „De uitdrukking der Molukken," heette het, „is van toepassing op die groep eilanden, welke Celebes ten westen, Nieuw-Guinea ten oosten en Timor ten zuiden heeft." Duidelijker erkentenis kan er onmogelijk wezen, dat die eilanden allen als Nederlandsch eigendom beschouwd worden, welke, ingevolge art. 7 van het tractaat, geheel voor allen Engelschen handel gesloten zijn.

Er is evenwel geen artikel in het geheel tractaat, dat meer voortdurend, meer dagelijks verkracht wordt. Opentlijk steken de Engelschen er den draak mede. Engelsche walvischvangers en zoogenoemde walvischvangers zwerven onophoudelijk door de Molukken, landen waar het hun goeddunkt, onder het steeds gereede voorwendsel van gebrek aan water en brandhout, aan leeftogt en scheepsbehoeften. Verkeerdelijk staat men hun toe, met medegebragte goederen hunne benoodigdheden te betalen. Hun wezentlijk doel is, om heimelijk af te zetten geweren, buskruid en opium. Van Port Essington gaan de Engelsche schepen opentlijk naar de Zuid Ooster en Zuid Wester Eilandgroepen, naar de Key- e Aroe-Eil anden Wij schamen ons te erkennen, dat oogluikend schepen, aan eene vreemde natie behoorende, worden toegelaten, en Nederlandsche schepen worden geweerd.

Wordt het tractaat van den 17 Maart 1824 door het Britsch gouvernement aan stukken gescheurd, met voeten getreden, welnu dat dan ten minste de natie, dat de beschaafde wereld het wete. Dat dan Groot-Brittannie op zijne vlag schrijve: *wij huldigen geen regt, maar magt.* Zoo niet, dat dan Engeland aan Nederland voldoening geve voor alle verkrachting van het tractaat, waaraan zoo menigeen, in naam van Groot-Brittannie, waaraan het zelf zich schuldig heeft gemaakt.

Dan behoort het Britsche gouvernement terug te keeren tot de beginselen, die den grondslag hebben uitgemaakt van het tractaat van 17 Maart 1824. Dan behoort op nieuw erkend te worden dat » the territorial exchanges have been » thought expedient for avoiding a collision of » interest," zoo als de geleidende nota van de Britsche vredehandelaars zich uitdrukt. Dan behoort erkend te worden, dat de schuld van alle ongenoegen te zoeken is bij de Britsche kroonen Compagnie-ambtenaren, zoo als de minister Canning deed, toen hij op den 17den Junij 1824 in het Parlement het Tractaat ter tafel bragt, alwaar hij zijne aanmerkingen deswege liet voorafgaan, door de volgende belangrijke woorden: » I trust I shall not be supposed unkind in wishing to disparage those, who where employed in our own service."

Dan ook zal de Engelsche natie op nieuw indachtig gemaakt worden, dat het in bezit nemen van eenig eiland in den Indischen Archipel, in den kring der Nederlandsche Bezittingen, eene verkrachting van het tractaat zou daarstellen; dat het hijschen der Engelsche vlag, dat het vestigen van Britsche onderdanen op eenig eiland, waar de Nederlandsche vlag als die van den souverein wordt erkend, in lijnregten strijd zouden wezen met het tractaat, waarbij men voor immer een einde heeft willen maken aan »the disputes, which, during two centuries have occasionallij produced irritation."

Dan zal de Nederlandsche natie weten, dat de handelsnijd van Engelsche kooplieden of fabriekanten het Britsch gouvernement tot geene onregtvaardige stappen zal verleiden; dat zij geene Britsche nederzettingen op Borneo of op Timor heeft te vreezen, en dat het Britsche gouvernement sich door geene valsche voorstellingen zal laten verlokken, om eilanden in bezit te nemen, waarop Groot Brittannie geene de minste aanspraak kan doen gelden.

(*Alg. Handels Bl.*)

PRODUCTEN-HANDEL.

Suiker:

De op den 30sten Julij, bij inschrijving verkochte 20 vaten van Plantaadje Lunenburg, hebben opgebragt 7,52 Cents. en de op den 1 Augustus verkochte 24 vaten van Plantaadje la Singularité, 7,54 Cts.

Schepen in Lading.

Naar Amsterdam.

Cuba, *Kapt.* Jansen, *adres bij van West en Co. Sluit* 10 *dezer.*

Concordia, *Kapt.* Londt, *adres bij J. P. Haase Jr. Sluit* 13 *dezer.*

Astrea, *Kapt.* J. A. de Lang, *adres bij H. Degenhard. Sluit* 20 *dezer.*

Oceaan, *Kapt.* A. Spekman, *adres bij C. J. Leijsner. Sluit* 28 *dezer.*

Hillegonda Catharina Helena, *Kapt.* J. C. Radeloff, *adres bij van West en Co.*

Anna Maria, *Kapt.* D. Steenveld, *adres bij H. Degenhard.*

Jacoba, *Kapt.* A. K. de Groot, *adres bij Gisius en Co.*

Thetis, *Kapt.* Poel, *adres bij C. J. Leijsner.*

Susanna, *Kapt.* G. D. Visser, *adres bij J. J. Leijsner.*

Echo, *Kapt.* Schil, *adres bij Gisius en Co.*

Jeantine, *Kapt.* Renken, *adres by H. Degenhard.*

West-Indie, *Kapt.* T. D. Lieuwen, *adres bij C. J. Leijsner.*

ADVERTENTIEN.

PARAMARIBO, *den* 4 *Augustus* 1849.

Sociëteit: DE Harmonie.

[14598] Algemeene Vergadering op HEDEN, 's avonds om 7½ uur.

Verkiezing van een Bestuurder.

Te bekomen:
Boomrijpe **BANANNEN,**
op Plantaadje
BADENSTEIN.
à 16 Cents per bos.
Adres ten kantore van
(14612) G. HENKEL.

Gedrukt bij J. C. MULLER Az.